

Kterou přinesla mlha

(Excerpt in Czech)

Translated by: Alena Šamonilová

Contact of the translator: alenasamonilova@gmail.com

3.

Když konečně dospěl k stráni, která se mírně zvedala na dvůr samotné usedlosti, již se úplně setmělo. Mohl už jen rozeznat tmavý zkosený hřbet slaměné střechy, ke které bylo přilepeno hospodářské stavení. To, co mu po celou dobu svítilo naproti, byly právě útroby této části dvora. V nějaké otevřené stodole nebo dílně totiž pod stropem visela petrolejka. Zdálo se tedy, že domácí navzdory soumraku ještě nesložili ruce v klín. Sice mohl jen hádat, jestli se zdrželi u zvířat, nebo je drželo na nohou něco jiného. Neboť i poté, co vešel do světla a znovu se krapet nejistě zastavil pod světlem, nebylo po nikom vidu ani slechu. Rozhlížel se tedy, naslouchal a čekal. Prostor, ve kterém svítilo světlo, byl nejpravděpodobněji kovárna. V jeho útrobách totiž zel začouzený otvor výhně, na policích u kovářiny byly poházené a rozvěšené černé nástroje. Problesklo mu hlavou, zda to není právě ta kovářská dílna, o které mu vyprávěli – a i to se teď chtěl co nejdříve dozvědět. Ale jako by to tu bylo zakleté, na dvoře pořád ani živáčka, a ani za zdmi se nic nepohnulo. Zadupal, aby setřásl bláto z promočených bot. A jelikož se na nich pořád dost drželo, zkoušel si je otřít o trávu. Nakonec to vzdal a tak jak byl, zablácený a rozpásaný, vstoupil pod přístřeškem do jediných dveří. Zaklepal – a pak ještě několikrát silněji. Když se stále ještě nikdo neozýval, už celý netrpělivý sáhl po velké klice. Dveře byly zamčené.

Zamhouřil oči a sesunul se zády ke zdi.

Bylo to všechno až moc šílené, opravdu! – už se ani nechtěl, ani nebyl schopen ptát.

Na trámu pod slaměnou střešou nad ním, vysely sezuté podkovy. Byla jich tam spousta různých velikostí – od takových jako mužská dlaň až po opravdu obrovitánské a některé byly opotřebované až do mrtvě. O sloup, tady zrovna vedle něj, byl opřený kypřič půdy. Jeho dlouhé zuby byly vyhlazené a lesklé jako zlověstné hroty sudlice. Od vchodu až ke kovárně byl nad dvorem natažený drát. Na něm mrtvě visel těžký psí řetěz. Po psovi, který ho nejpravděpodobněji přetrhl, neboť na konci řetězu nebyla ani karabina, ani obojek, naštěstí nebylo vidu ani slechu. Mohlo to taky znamenat, že byla usedlost opravdu opuštěná? Jemu však bylo přese všechno souzeno čekání. Neopovážil se totiž ani pomyslet na to, že by se nyní znovu vydal do noci do neznáma. Vloupat se taky nemohl jen tak, nevěda, u koho se vlastně ocitl. A navíc: jak moc si přál přístřeší a teplo, tak moc se také bál těchto němých a ohluchlých útrob. A byl to opět ten divný, dosud mu neznámý strach, který ho přepadl již v nížině. Strach rodící se z pocitu, že ho někdo sleduje, že si libuje v jeho zmatku a vábí ho stále dál do záhadna a pokřivena. A zároveň i úzkost, že se každou chvíli už nebude schopen vzepřít, že se ho ta hrůza celého zmocní a zcela ho pomátne. A pak, samozřejmě – zdali by se vůbec byl ještě schopen vrátit k vřesu, kde býval předtím schoval kufřík, a zdali by vůbec někdy dorazil do Mokuše? A právě to si nyní nadevše přál. Přál více než jindy. Neboť právě v těchto tíživých okamžicích si postupně uvědomoval, že už to sám dál nezvládne, a především ne bez Božího slitování. Jestli ještě před několika dny ani trochu nevěřil otci Jonifácijovi, že jen Mokuš může být jeho pokora, nyní čím dál tím víc věřil domněnce, že je Mokuš opravdu jeho osud. Bylo tedy potřeba vytrvat a zkusit to. Bylo potřeba se aspoň pokusit. Proto mu, bezpochyby, nezbylo nic jiného, než se znovu smířit s tím vším nepříjemným a cizím. A když tak, hledaje v tom poznání nové síly, opět zvedl hlavu, zdálo se mu, že se tam ve tmě něco pohnulo...

Ano!

Zvedl se a napnul zrak.

Stále to tam bylo. A šlo to po dvoře naproti.

A ozvalo se.

Bůůůů! zabučelo.

No tak – hlesl Jon Urski – kráva!?

A opravdu to byla kráva. A vedle ní vešel do světla, které z kovárny padalo na dvůr, i pohublý a shrbený stařec. Vodící lano měl ovinuté kolem dlaně, takže mu při uchopení zůstal ještě pořádný kus tlustého lana, kterým zvíře každou chvíli švihl po krku. Jinak byl taky pořádně rozvzteklý, jako kdyby se předtím s krávou někde tam ve tmě pěkně sprali. Ale zvíře se zdálo, právě naopak, úplně líné a smířené s osudem. Při úderech sebou ani nešklublo, a co teprve aby šlo rychleji. Jen hlavu čas od času obrátilo, jako kdyby ji jen ještě z posledních sil drželo vzhůru.

A tehdy se zdály jeho velké oči ještě větší. Jon Urski si pomyslel, že jsou to ty nejzarmoucenější oči, které kdy viděl. I když zármutek nebyl jediný pojem, pomocí kterého by je mohl popsat. Jednoduše mu připadalo, že se kráva každou chvíli rozpláče... Stařec ji, ještě nemilosrdněji, tloukl tentokrát pěstí, až se přesunula ke zdi, a přivázel ji úplně na krátko ke sloupu před kovárnou.

Jon Urski zakašlal a vykročil pod přístřeškem naproti.

Stařec, který si ho už nyní určitě všiml, ani neobrátil hlavu.

Bylo mi divné, že nikde nikdo není, zkoušel hlasem, který se zároveň i omlouval, vysvětlit rozpaky.

Muž se na něj ale ještě ani nepodíval. Promnul si dlaň, kterou dosud natahoval a mával vodícím lanem. Bylo slyšet, jak mu přitom zapraskalo v kloubech. *Počkej, já ti ukážu!* sykl ke krávě. *Však ty ještě uvidíš!* div, že ji znovu nepraštil. A pak, šoupaje o práh, aby si očistil zablácené podrážky, vešel do dílny.

Jon Urski, tam jen tak stál u zdi a už nevěděl, co by. Cožpak se cizinec opravdu tak vyžíval v běsu, že mu bylo všechno ostatní jedno? Anebo byl přece jen tak zabředlý do svých úmyslů, že byl opravdu hluchý a slepý? Ať už tomu bylo jakkoli – co mohl dělat jiného – než se mu znovu zkusit přiblížit. *Šel jsem prostě za světlem!* pravil. *Bylo to jediné znamení široko daleko! pokrčil rameny a roztáhl dlaně. Jinak bych určitě zabloudil.*

Kráva tedy není vaše? trhl s sebou stařec a konečně na něj pohlédl.

Moje? polekal se, dívaje se do malých podivně šedých očí.

Měl jsem ten pocit! odvětil on. *A proč by taky ne?* znovu se sklonil a jal se čistit výheň. Zjevně měl v úmyslu zatopit....

Pokud jste si tedy myslel, že by to zvíře mohlo být moje, přemítal Jon Urski. *Tím pádem nemůže být ani vaše?* dodal strachy.

Ale jděte! znovu ho přešel pohledem. *Už od samého rána bučela tady všude okolo!* mrsknul naštvane polenem. *Přilezla až sem pod okna, když se jí zdálo, že ji nevidím! Když jsem ale popadl bič, tak běžela, herka! Ale pak zas bučela, a naříkala tam dole! Jakkak by po tom všem člověk mohl hned vědět, která bije?*

Jon Urski mlčky přitakal, i když tomu nerozuměl. Stařec mu zjevně vykládal o něčem, co se mu zdálo samosebou. Proto už také nehodlal ztrácet řeč. Naskládal všechna ta tlustá polena na výheň a pak s tesařskou sekyrkou naštipal třísky. Při tom si celou dobu brblal už jen pod vousy, čas od času pohrozil kletbou také krávě. Jona Urského, který vedle něj cupital jako čoklík, znovu začalo zábst. Už se nemohl dočkat, až mužíček konečně zatopí. Ale čert jeden se teď ještě jal uklízet kolem kovadliny a vůbec ho nezajímaly jeho drkotající zuby. Zdálo se, že už taky nijak moc nespěchá. Všechna jeho obratnost a bezpochyby obvyklá činnost se pomalu proměňovala v jakýsi obřad úkonů, které bylo zapotřebí do nejmenšího detailu promyslet a nachystat. Takové pedantství bylo sice vlastní všem dobrým mistrům, to přichází tak nějak věděl, ale nyní už vůbec nechápal, k čemu se ten človíček vlastně chystá. Ze všeho nejvíce mu

přišlo, že se starý chystá zvíře zkrátka zabít. Na to se ho pak taky po delším váhání přece jen zeptal.

Muž poprvé doopravdy narovnal svá shrbená záda a zamrkal mu přímo do čí. Z jeho stařecky povadlé a samými vráskami a vrásečkami tvrdě zbrázděné tváře vyhrkl údiv a přejícný posměch zároveň. *Vy jste snad opravdu spadl z nebe!* zašklebily se jinak úzké a roztřesené rty. *A já už jsem dokonce dumal, že jste mi snad přišel na pomoc.*

Ale vždyť vám říkám, že jsem jen zabloudil, pospíšil si. Chtěl jsem se zeptat na cestu, pak mě ale zastihla noc... zkoušel se ubránit nabízenému řemeslu. *Ještě pořád bych se nejraději vydal na cestu, pokud byste mi jen vysvětlil, kudy se odtud dostanu do Mokuše!*

Do Mokuše? začal pozorně poslouchat on.

Ano, přítakal.

A opravdu do Mokuše? – se – opravdu to bylo vidět – nemálo podivil.

Ano, mohl jen znovu přítakat. Už celý den tam hledám cestu.

Nyní stařec poodešel stranou a dlouho neřekl ani slova. Ale pak se přece jen vrátil a vysmál se mu do obličejce. *Jestli opravdu chcete mermomocí tam dolů,* mávnul někam směrem k zemi. *Jestli je to opravdu tak,* řekl změněným hlasem. *Tak potom ale přeci počkejte, až ji pořádně podkovám* – ukázal na krávu – *potom na ní, můj ty bože, pro mě za mě, klidně můžete vyjet! Však ona si to stejně také bude šinout tam! Vždyť kam jinam by taky, herka jedna, šla?*

[...]

7.

Fařář Jon Urski zakroužil naběračkou po dnu – ale velká mísa byla skoro prázdná. To ho probralo tak, že jedním pohybem odložil lžici a odsunul talíř. Písař Lanščak přešel pohledem hromadu ohlodaných husích kostí a jen se pousmál. Jak hodně klábosili, tak i jedli. A ke všemu – to vypadalo, že ještě nemají dost. Ale špatně naložená žena hostitele jim naštěstí už neměla v úmyslu nic donést.

A potom – tedy? povzdychl fařář.

Potom, ano! probral se písař. *Potom nejdřív přišel dopis. A v něm Magdin hlas, že čeká dítě.*

A-!? řihl si nyní Jon Urski.

Ano, ano! několikrát přítakal on. *Marika Straj dokonce tvrdila, že byla těch dopisů spousta. A že nebyly všechny – ani za mák pěkné a ani trochu laskavé.*

Farář opět řihnul a stěží potlačil zvracení.

Tak moc ho zneklidnilo mužovo vypravování, nebo se jen přejechl husího sádla? Ať už to bylo cokoli – cítil to nyní jak v břiše, tak i na prsou a v krku. Bylo mu tak, že by se nejraději rozpáral. Proto se ošíval, drbal a polykal na prázdno. Ale potom mu bylo ještě jenom hůř.

Neudělalo se vám snad dobře? dělal si starosti písař.

Ne, ne, popíral. *Jen přemítám – zamračil se – a co: čekala jeho dítě?*

No! pokrčil nyní rameny Lanščak. *Vždyť jsem vám říkal, že si toho nebudeme mít moc co říct!* znovu pokrčil rameny. *Kdo by to jen opravdu věděl? Ale – načež se podrbl na pleši – vždyť to vůbec není důležité! Po nějaké době pak Marika Straj našla na prahu uzlíček.*

Farář Jon Urski vstal a chytl se za břicho. Bylo mu hrozně a nesnesitelně, ale musel to slyšet. *Uzlíček?* zalapal po dechu. *A copak to je – uzlíček?* zeptal se, i když už tak nějak tušil.

Dítě v něm bylo, samozřejmě! příkyvoval vypravěč. Teď se v něm cosi sevřelo, až ho to ochromilo. Odporný pocit, který stoupal z žaludku, a putoval po celém těle a zpočátku mu nedovolil se vůbec pohnout. Když mu pak došlo, že bude doopravdy zvracet, už bylo příliš pozdě. Popadl oběma rukama prázdnou nádobu, z které předtím oba jedli, a vyzvracel se do ní. Potom ho to zase nadmulo a tak pak ještě několikrát znovu a znovu. Kvůli těm neúprosným

křechím se mu draly slzy do očí a úplně mu došel dech, takže kolem sebe viděl jen, jakoby se díval ze sna. Mužík kolem něj skákal a poletoval, žena stála na prahu a z plna hrdla ječela. Její hrůza byla slyšet jako křikot velkého, neskutečného a neznámého ptáka. Sice byla taky úplně mimo sebe – rozcuchaná a naježená jako zloba...

Nějak se mi zdálo, že vám nebude dobře, řekl najednou písař.

Ale jemu už teď bylo lépe.

A bylo mu to úplně jedno.

Usedl na postavenou židli a zkříženýma rukama si přikryl tvář. Na mysl mu přišlo tisíc věcí najednou a zrovna tolik otázek si přál položit. Ale nebyl ještě úplně při síle, aby si to všechno promyslel. Dávný příběh ho nepochybně znepokojil. A nedotkl se ho o nic míň, než to co se v těchto dnech chystalo kolem něj. Vždyť – koneckonců: copak také písař neřekl, že to všechno začalo už tenkrát? Ale – co: všechno? Bylo hříchem milovat či nenávidět? Vysvobožovala smrt nebo život? Sprádal osud Bůh či Ďábel? Nebo se chystalo něco úplně třetího a to ještě snad jen náhodou?

Vy, pane Lanščaku, tomu věříte? tázal se.

Čemu? zíral na něj on úplně zblízka.

Všemu, neodvrátil pohled. Že to opravdu bylo – to. Že to opravdu bylo dítě. A že ona ho jím vydírala...

Víte – i když nechci - ! zašeptal písař. Dítě však vyrostlo a ještě dnes tu je. A teď – zdali ho zesnulý farář Janoš Talaber opravdu měl v úmyslu utopit? Zdali ho opravdu zachránilo jen dobré srdce farářovi hospodyně Mariky Straj, která si ho prostě vzala za svého? To se ale nejspíš nikdy nedozvíme. A proto si každý z nás může nadále myslet své.

Copak-? došlo mu. A co Magda? ještě se jen pokusil.

Vždyť říkám! ještě se přiblížil on. Je tu nespočet příběhů – a teď jde jen o to, kterému chcete věřit. Jestli je ještě živá a někde tam za kopečky ještě stále neutěšitelně pláče? Nebo jestli je, stejně jako oba její muži, už dávno na onom světě? Anebo prostě někde tady, mezi nebem a zemí, stále ještě bloudí a dští na nás svůj hněv?

Farář Jon Urski nyní jen odvrátil pohled a protřel si oči.

A kterému věříte vy? zeptal se ještě poté.

Já-!? povzdechl písař. Já samozřejmě věřím, že je to opravdu ona. Proč jen myslíte, že bych se vás jinak tak držel a strádal peníze pro ten nešťastný kostel?

Počkejte-!? popadl ho za studenou dlaň. Jak – ona?

Ona, hlesl písař. Kterou mlha přinesla.

